

บทที่ 7

การพัฒนาภาวะผู้นำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.हररษา คล้ายจันทร์พงษ์

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- ❖ ความหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ หลักการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ ผลลัพธ์ของการพัฒนาภาวะผู้นำ
- ❖ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ

บทนำ

การพัฒนาภาวะผู้นำด้วยตัวผู้นำเองถือเป็นสิ่งสำคัญ การมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จถึงแม้ว่าจะมีระบบต่าง ๆ ภายในองค์การที่ไม่ดีก็ตาม ภาวะผู้นำจะเป็นผู้ที่จัดการอุปสรรคในการบริหารจัดการให้หมดไปได้ด้วยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมอบรม หรือโดยรวมคือ การได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำ ที่จะนำมาบูรณาการกับสิ่งต่าง ที่อยู่รอบตนเองทั้งในด้านกรปฏิบัติงานการบริหารคน

ความหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำ

การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง ที่ดีกว่าสภาพเดิม ที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบในลักษณะที่ดีขึ้น ซึ่งต้องมีการเปรียบเทียบสภาพการณ์ก่อนการพัฒนา กับหลังพัฒนา ซึ่งมีช่วงเวลาของการพัฒนา ทั้งด้านคุณภาพ ด้านปริมาณที่ดีขึ้น แก้ปัญหาจากเดิมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือเกิดนวัตกรรมจากการพัฒนาโดยมีการนำความรู้และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนานานา การพัฒนานั้นมีทั้งการพัฒนา สิ่งแวดล้อมด้านต่าง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาคน

ความหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำ

พจนานุกรม

- การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง

- เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปัจจัยป้อนเข้า (**input**) กระบวนการ (**process**) และผลลัพธ์ (**outcomes**) ในการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถและทักษะที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้นำให้ดียิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผลการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มและโดยรวมทั้งองค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ผู้เขียน

- การเปลี่ยนแปลงบุคคลที่จะเป็นผู้นำหรือผู้บริหารขององค์การให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ด้วยเทคนิคการพัฒนาต่าง ๆ ที่ส่งผลให้บุคคลที่จะเป็นผู้นำเกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้นทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่น ๆ และองค์การ

ความแตกต่างระหว่างการพัฒนาผู้นำการพัฒนาภาวะผู้นำ

รายการ	การพัฒนาผู้นำ	การพัฒนาภาวะผู้นำ
ประเภทของทุน(capital type)	มนุษย์ (ตัวตน)	สังคม
รูปแบบภาวะผู้นำ (leadership model)	ส่วนบุคคล: - อำนาจส่วนบุคคล - ความรู้ - ความซื่อสัตย์	ความสัมพันธ์: - ความผูกพัน - การเคารพซึ่งกันและกัน - การยอมรับ
หลักความสามารถ(competence base)	รู้จักตนเอง	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
ทักษะ(skill)	การตระหนักในตนเอง: - การรับรู้ทางอารมณ์ - ความมั่นใจในตนเอง - ภาพลักษณ์ที่ดี การควบคุมตนเอง: - การควบคุมตนเอง - ความซื่อสัตย์ - ความรับผิดชอบส่วนบุคคล - การปรับตัว แรงจูงใจของตนเอง: - ความคิดริเริ่ม - ความมุ่งมั่น - การมองโลกในแง่ดี	การรับรู้ทางสังคม: - การเอาใจใส่ - ลำดับแรกคือบริการ - การรับรู้ทางการเมือง ทักษะทางสังคม: - สร้างข้อผูกมัด - ลำดับแรกคือทีม - กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง - การจัดการความขัดแย้ง

ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำ

สิ่งที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีปัจจัยด้วยกันหลายประการ และหนึ่งในนั้นคือ ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำ เป็นที่เป็นการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรในทุก ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ความสำเร็จของการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

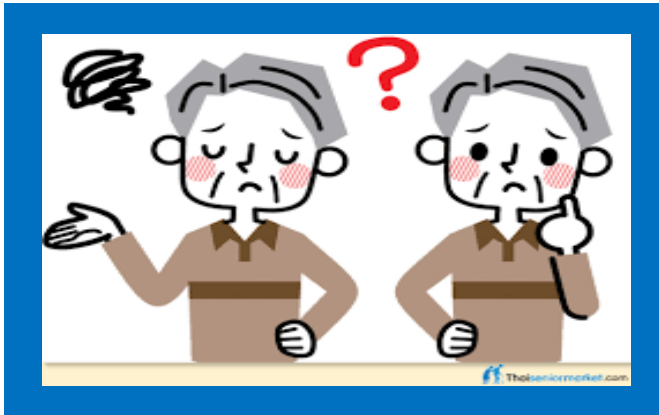

1. การเรียนรู้
Learning

2. การถ่ายโอนความรู้
Transfer of Learning

3. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง
Behavior change

4. ผลลัพธ์
Results

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำ

การเป็นภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จมีปัจจัยหลายประการด้วยกัน และหนึ่งในนั้นคือการพัฒนาภาวะผู้นำ ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลให้ผู้ที่จำเป็นภาวะผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยการพัฒนาตนเอง โดยมีหลักสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำที่จำแนกออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

แนวทาง
พัฒนาภาวะ
ผู้นำ

1.กลยุทธ์ ในการ
พัฒนาภาวะผู้นำ

2.การสร้างรูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำ

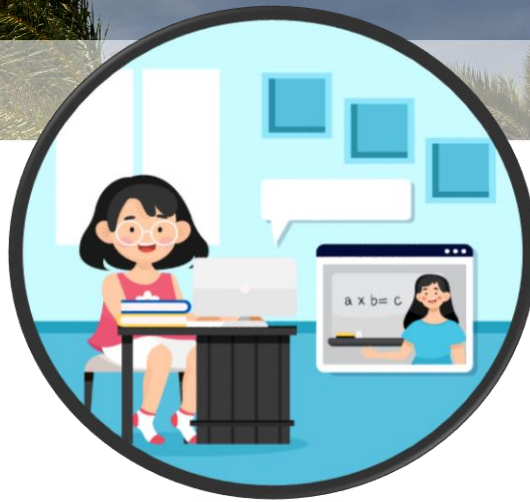

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะ
ผู้นำเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ
และอีกหลาย ๆ ประการที่จะทำให้ภาวะผู้นำเป็นภาวะ
ผู้นำที่ดีได้ ซึ่งหลักการ วิธีการพัฒนาถือเป็นเครื่องมือ
ที่สำคัญในการที่จะทำให้เป็นภาวะผู้นำที่ดีในที่นี้ได้
รวบรวมรูปแบบวิธีต่าง ๆ 11 ประการ ดังนี้

1.การบรรยายและอภิปราย
Lecture and Dedate

2.การเรียนรู้ภาวะผู้นำจากสื่อ
Media

3.การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์
Social

5.การช่วยกันทำงาน
Job sharing

6.การหมุนเวียนงาน
Job rotation

4.การพัฒนางานของตน
Self-Help Development

เอาชีวิตรอดจากเหตุร้ายต่างๆ

8. การจำลองสถานการณ์
simulation

7. การศึกษาดูงาน
observation

9. การสอนงาน
coaching

10.ระบบพี่เลี้ยง
mentoring

11.การสร้างเครือข่าย
networking

หลักการพัฒนาภาวะผู้นำ

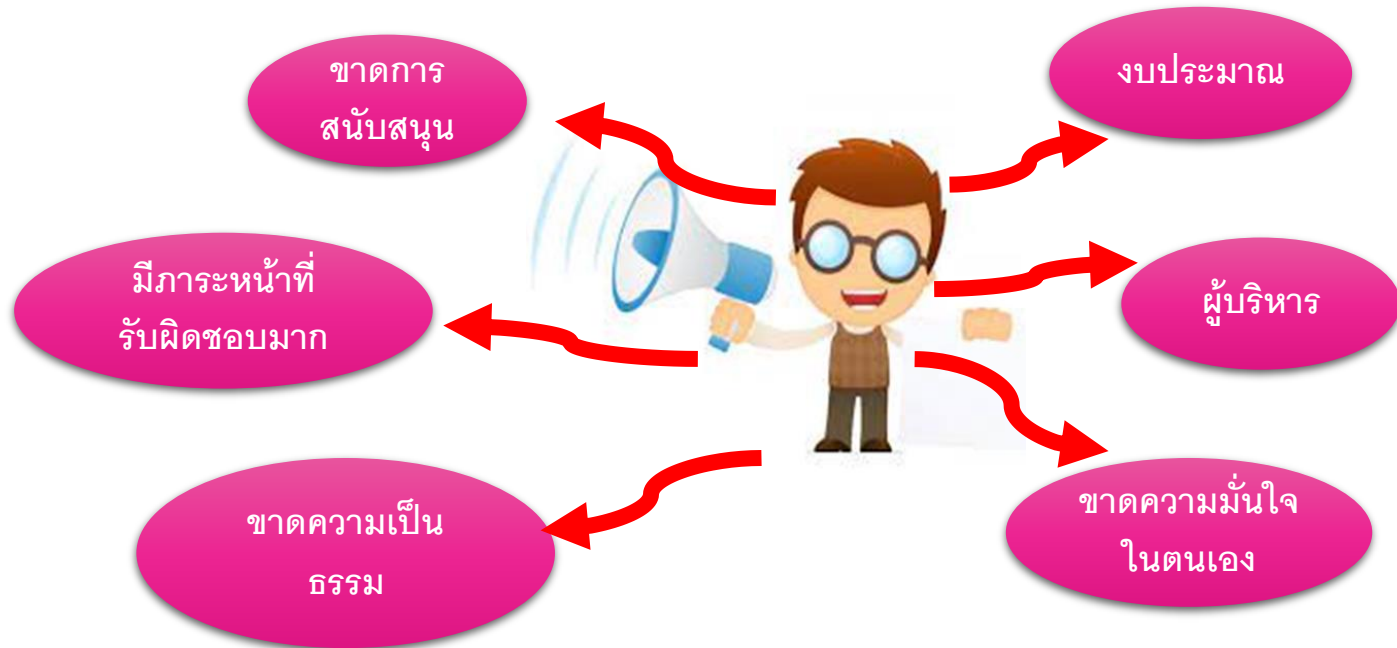
ผู้นำที่มีคุณภาพ มีความสามารถ จะสามารถรับมือกับความ
ซับซ้อนทางธุรกิจที่องค์กรต้องประสบและนำองค์กรผ่านพ้น
ไปได้ องค์กรจะต้องมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทุกระดับ
ให้มีคุณภาพ แต่การพัฒนาไม่ใช่เรื่องงาน ดังนั้นองค์กรจะต้อง
หาวิธีที่ดีที่สุด เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนา โดยมี
หลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

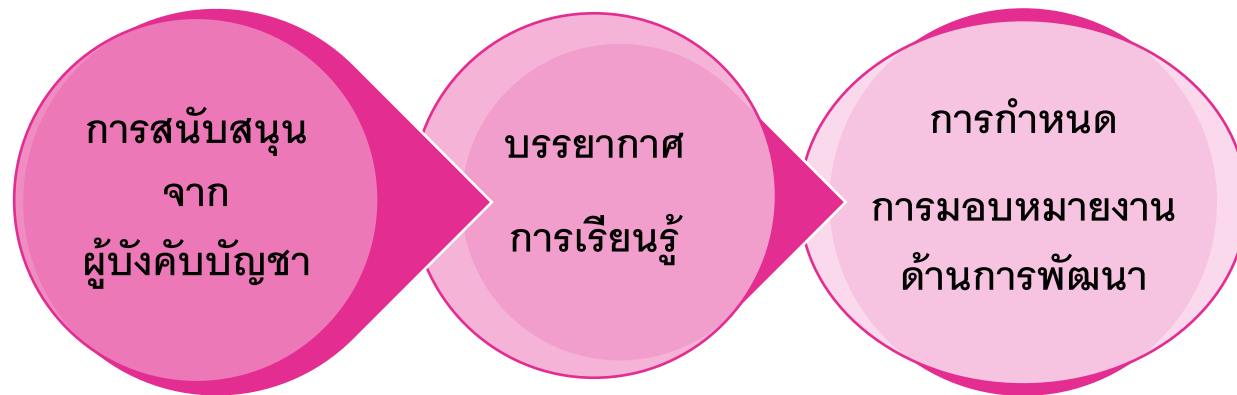

ภาพที่ 7.1 แสดงกระบวนการ การพัฒนาภาวะผู้นำ

อุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำ

ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำ

ผลลัพธ์ของการพัฒนาภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าที่สุดในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำองค์การณ้ไปสู่เป้าหมายดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาภาวะผู้นำจึงมีผลลัพธ์ที่ดีแก่หน่วยงานดังต่อไปนี้

4. ผู้นำสามารถนำความรู้ที่ได้รับ
ไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

5. เกิดเครือข่ายมีปฏิสัมพันธ์
และมีความร่วมมือกับบุคคล
อื่น

3. ช่วยให้เกิดใช้ทรัพยากร
ที่คุ้มค่าแก่การลงทุน

2. ทำให้ระบบและวิธีการ
ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
เพิ่มมากขึ้น

1. ทำให้ผู้นำมีความรู้ทักษะ

6. เมื่อผู้นำได้รับการพัฒนา
จะส่งผลทำให้องค์กรได้รับ
การพัฒนาเป็นองค์กรที่
เจริญก้าวหน้า

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ

จินตนา พรจะเต็ด (2558, หน้า 35-36) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้นำของ
องค์การธุรกิจทางตรง พบว่า คุณลักษณะ ทักษะที่ต้องมีเพื่อการพัฒนาผู้นำเรียง
ตามความสำคัญตามสมการ จากมากไปหาน้อยของทักษะ คือ 1(การสื่อสาร 2(
วิสัยทัศน์ 3(การยอมรับเชื่อถือ 4(มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ

ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, ไชยา ยิ้มวิไล และสำราญ กำจัดภัย (2555, หน้า40) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1)การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2)การฝึกการวิเคราะห์ งานแบบSwot analysis 3)การสอนแนะแนว 4)การศึกษาด้วยตนเอง 5)การศึกษาแบบกรณี 6)การระดมสมอง 7)การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน 8)การศึกษาดูงาน 9)การฝึกวิถีทำงาน 10)การฝึกในสถานการณ์จำลอง และ 11)การพัฒนาจิต

คำถามท้ายบท

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. จงอธิบายความหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำให้เข้าใจพอสังเขป
2. จงอธิบายรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำมีอะไรบ้าง (นอกเหนือจากที่กล่าวมาในหนังสือ)
3. จงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการพัฒนาผู้นำ กับการพัฒนาภาวะผู้นำให้เข้าใจพอสังเขป
4. จงอธิบายรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำที่ท่านคิดว่าดีที่สุด มีอะไรบ้าง เพราะอะไร
5. จงอธิบายผลลัพธ์ของการพัฒนาภาวะผู้นำมีอะไรบ้าง
6. จงอธิบายอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำมีอะไรบ้าง
7. จงสรุปปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำมีอะไรบ้าง
8. ในท่านอธิบายข้อดีข้อเสียของการศึกษาดูงาน พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
9. ถ้าท่านเป็นผู้นำท่านคิดว่า จะพัฒนาภาวะผู้นำในตัวท่านอย่างไร จงอธิบายพร้อมเหตุผล
10. จงอธิบายรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิธีใดที่ท่านคิดว่าดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ (ตอบได้

